

KORUPCIJA I ORGANIZOVANI KRIMINAL U BOSNI I HERCEGOVINI I U ZEMLJAMA U OKRUŽENJU

SAŽETAK: Korupcija predstavlja društveno negativnu pojavu koja znatno ugrožava pravnu sigurnost i ravnopravnost građana i pravnih lica. Organizovani kriminal postoji u skoro svim zemljama svijeta i pokazuje tendenciju povećanja. S obzirom na činjenicu da postoji rast organizovanog kriminaliteta zemlje se svakodnevno suočavaju sa potrebom sprečavanja i suzbijanja kriminaliteta kao negativne društvene pojave. Organizovani kriminal u svom sadržaju obuhvata organizovanost, planiranje, podjelu zadataka, discipline i odgovornost unutar kriminalne organizacije, čiji je cilj ostvarenje dobiti i profita. Obilježja organizovanog kriminaliteta su: postojanje kriminalne organizacije, organizacija uspostavljena na hijerarhijskim osnovama i sa mrežnom strukturom fleksibilnosti u radu i tendencijom uključivanja i ostavriavanja uticaja u organima vlasti, privrednim i političkim strukturama, upotrebi nasilja i korupcije kao metoda rada i ostvarivanju profita kao krajnjeg cilja. U djelatnost organizovanog kriminaliteta ubrajaju se: trgovina narkoticima, korupcija, trgovina ljudima, pranje novca i reket, može se reći da terorizam spada u djelatnost organizovanog kriminaliteta. Osnovni ciljevi države u borbi protiv organizovanog kriminaliteta su: povećanje efikasnosti u borbi protiv organizovanog kriminala odgovarajućom primjenom edukativnog i represivnog djelovanja kao i oduzimanje imovine proistekle izvršenjem krivičnog djela, razvijanje međunarodne saradnje u borbi protiv svih oblika organizovanog kriminala uz intenzivnije učešće u međunarodnim organizacijama, harmonizacija pravnih propisa u Bosni i Hercegovini. Zadatak države kako u sadašnjosti, tako i u budućnosti je podizanje svijesti civilnog društva i edukacija građana o rizicima i štetnim posljedicama koje organizovani kriminal ima na društvo u cjelini. Bitan zadatak države je jačanje kapaciteta ljudskih i materijalnih svih subjekata u Bosni i Hercegovini koji učestvuju u borbi protiv organizovanog kriminaliteta.

KLJUČNE RIJEČI: organizovani kriminal, korupcija, mito, prevencija, sprečavanje, suzbijanje, organizovanost, i kriminalna organizacija.

1. Uvod

Organizovani kriminal je društveno negativan pojava i vrsta nezakonite radnje u kojoj postoji organizacijska struktura slična korporaciji ili udruženju. Osnovi cilj organizovanog kriminala je sticanje materijalne koristi ili dohotka. Primjeri kriminalnih organizacija su: talijanska mafija, japanske Jakuze, pirati, itd. Dohotak se stiče prodajom droge, prostitucijom, krijumčarenjem oružja, švercom, pranjem novca, piratsvo u muzici i filmovima, pornografiji, trgovanje sa zemljama pod embargom i ostalim zabranjenim radnjama.

Organizovani kriminal u svom sadržaju pored organizovanosti, planiranja, podjele zadataka, discipline i odgovornosti unutar kriminalne organizacije čiji je cilj ostvarenje dobiti i profita, obuhvata i određenu vezu sa državom i pojedinim njenim organima, u vidu saradnje organa koji primjenjuju zakon sa onima koji ga ne poštuju i žele da ga izigraju. Korupcija predstavlja društveno negativnu pojavu koja znatno ugrožava pravnu sigurnost i ravnopravnost građana i pravnih lica. Korupcija je prisutna u svim zemljama savremenog svijeta sa tendencijom ekspanzije.

---

* monikaradetic@hotmail.com

2. Pojam korupcije i organizovanog kriminaliteta

Korupcija je negativna društvena pojava koja negativno utiče na sve sfere društvenog života, javlja se zbog nepostojanja adekvatnih zakona, zbog slabljenja morala, i stvaranja nepovjerenja u državu i njene organe. Korupcija u značajnoj mjeri ugrožava pravnu sigurnost i ravnopravnost građana i pravnih lica. Organizovani kriminal u svom sadržaju pored organizovanosti, planiranja, podjele zadataka, discipline i odgovornosti, unutar kriminalne organizacije, čiji je cilj ostvarivanje dobiti i profita obuhvata i određenu vezu sa državom i pojedinim njenim organima, u vidu saradnje organa koji primjenjuju zakon i onih koji ga nepoštuju i žele da ga izigraju.

Pod organizovanom kriminalnom grupom podrazumjeva se grupa od tri ili više lica, koja postoji određeno vrijeme i djeluje sporazumno u cilju vršenja jednog ili više krivičnih djela za koja je propisana kazna zatvora najmanje tri godine ili teža kazna, radi sticanja, posredno ili neposredno, finansijske ili druge koristi.

2.1. Pojavni oblici organizovanog kriminala

Organizovano kriminalno djelovanje ispoljava se na različite načine pri čemu se može konstatovati da su oni oblici organizovanog kriminala kod kojih je došlo do saradnje sa državom i njenim organima, na višem nivou organizovanosti, tako da mnoge kriminalne organizacije nastoje da ostvare određenu spregu sa državom i njenim organima.

Dostupna saznanja ukazuju na postojanje različitih pojava oblika organizovanog kriminala na području BiH i to u njegovim različitim aspektima ispoljavanja (nedozvoljena proizvodnja i promet opojnim drogama, nedozvoljeni promet oružjem i vojnom opremom, trgovina ljudima, krijumčarenje ljudi i ilegalne migracije, privredni kriminal i poreske utaje, krivotvorenje novca i drugih hartija od vrijednosti, zloupotreba službenog položaja, visoko tehnološki kriminal, krađa i preprodaja motornih vozila, ucjene, iznude, otmice, razbojničke krađe i dr).

Organizovani kriminalitet je štetan za društvo u bilo kojoj fazi razvoja, a posebno za ona društva koja se nalaze u fazi tranzicije i demokratskog preobražaja. Istraživanja koja sam provela ukazuju na to da organizovani kriminalitet u BiH u značajnoj mjeri određuju tri činioca-faktora: geopolitički položaj, tranzicijski procesi u zemlji i okruženju i poremećeni društveno-ekonomski sistem vrijednosti.

2.2. Karakteristike organizovanog kriminala u BiH

Značajne karakteristike organizovanog kriminala su sljedeće: svaki član kriminalne organizacije ima unaprijed određeni, odnosno očigledno određivi zadatak ili ulogu; djelatnost kriminalne organizacije planirana je na duže vrijeme ili za neograničeni vremenski period; djelatnost organizacije zasniva se na primjeni određenih pravila unutrašnje kontrole i discipline članova; djelatnost organizacije planira se i vrši u međunarodnim razmjerama; u vršenju djelatnosti primjenjuju se nasilje, zastrašivanje ili da postoji spremnost za njihovu primjenu; u vršenju djelatnosti koriste se privredne ili poslovne strukture, pranje novca i nezakonito stečene dobiti, i postoji uticaj organizacije ili njenog dijela na političku vlast.

2.3. Analiza stanja korupcije i organizovanog kriminala u BiH

Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska se teško mogu odvojeno posmatrati, bar kada je u pitanju aktivnost organizovanih kriminalnih grupa na ovom području. Ratni sukobi i posleratni haos omogućili su nastajanje mnogih oblika organizovanog kriminaliteta, a skoro isti pojavni oblici organizovanog kriminaliteta prisutni su na prostoru oba entiteta. Za vrijeme ratnih dešavanja cvijetala je trgovina oružjem, naftom i naftnim derivatima i cigaretama. Prema izvještaju Savjeta Evrope o stanju u oblasti organizovanog i privrednog kriminala u jugoistočnoj Evropi, glavne opasnosti koje prijete BiH su droga, trgovina ljudima i privredni kriminalitet.

Organizovane forme i nosioci teških oblika kriminaliteta u prvim poslijeratnim godinama uspjeli su vrlo vješto da se infiltriraju u organe političke i državne moći, te su u tom kontekstu i dalje zadržali svoj uticaj u mnogim sferama života i rada. Takvim postupanjem organizovani kriminalitet već niz godina predstavlja dio sveukupnog života na ovim prostorima. Posebno je značajno istaći prisustvo različitih oblika organizovanog kriminaliteta u oblasti privatizacije, koji već nekoliko godina na području Republike Srpske i Bosne i Hercegovine predstavljaju veoma problematičnu aktivnost.

Krijumčarenje vozila je bilo veoma zastupljeno u sferi organizovanog kriminalnog djelovanja, kako na području Federacije, tako i na području Republike Srpske. Auto-pijace u Federaciji zatrpane su korišćenim automobilima sa stranim zoll-tablicama, a da uvoznici nisu platili carinu. Ono što je specifično za Republiku Srpsku, i što je kulminiralo nakon okončanja ratnih sukoba, jeste masovno pustošenje šumskog bogatstva, koje je poprimilo razmjere ekološkog genocida.

Nakon provedenih analiza i proučavajući dostupnu literaturu smatram da je Bosna i Hercegovina u sigurnosnom smislu nedovoljno istraženo područje. Činjenica je da su političke odluke u BiH obično neblagovremene, da se reforme provode sporo, da se ulažu nedovoljni naponi na konsolidaciji i usklađivanju krivičnog sistema sa agencijama za provedbu zakona koje su nepovezane i nekordinirane uz odsustvo prikupljanja i blagovremene razmijene informacija zbog čega borba protiv organizovanog kriminala ostaje neadekvatna u odnosu na stvarni problem.

Organizovani kriminalitet u BiH određuju tri faktora: geopolitički položaj, tranzicijski procesi u zemlji i okruženju i poremećeni društveno-ekonomski sistem vrijednosti. Kriminalne organizacije dobro su povezane na području BiH a isto tako i sa drugim kriminalnim grupama u inostranstvu, a najviše sa grupama iz Crne Gore, Srbije, Hrvatske, Makedonije, Albanije, Slovenije i Turske. Organizovane kriminalne grupe imaju štetan uticaj na privredni i ekonomski razvoj BiH. Osnovni metod djelovanja organizovanih kriminalnih grupa je: ulaganje velikih suma nelegalno stečenog novca u legalne tokove, kao i za korumpiranje pripadnika državne administracije, kako bi se došlo do zaštićenih informacija i ostvario uticaj na tok i ishod krivičnog progona.

Nemoguće je precizno izračunati materijalno-finansijsku štetu koju Bosni i Hercegovini nanosi organizovani kriminalitet, ali je sasvim sigurno da je ona velikih razmjera. Imajući u vidu geostrateški položaj Bosne i Hercegovine, te značaj tzv. „Balkanske rute“ koja jednim svojim djelom prolazi kroz Bosnu i Hercegovinu, može se smatrati da nedozvoljeni promet opojnim drogama predstavlja jedan od najznačajnijih aktivnosti organizovanih kriminalnih grupa koje djeluju na području BiH. Podaci o zaplenjenim količinama potvrđuju ovu činjenicu, mada zaplijene količine predstavljaju tek mali dio od onoga za što se pretpostavlja da je ukupna količina

droge koja se krijumčari kroz, ili u Bosni i Hercegovini. Kriminalne egrupe iz BiH značajan dio svojih nelegalnih aktivnosti usmjeravaju na organizovanje nabavke, transporta, skladištenja i distribucije narkotika.

Činjenica je da je u poslednjih nekoliko godina od strane agencija za provođenje zakona zemalja zapadne Evrope oduzeta i zaplijenjena veća količina heroina od državljana BiH dokazuje i visok stepen umiješanosti u krijumčarenje heroina velikog broja lica sa ovih prostora.

Dio Zapadnog Balkana, a samim tim i Bosna i Hercegovina, postala je izvorište trgovine oružja, naročito nakon oružanih konflikata u poslednjoj deceniji prošlog vijeka, koje je preostalo kao veliki „višak“ naoružanja. Za krijumčarenje oružja BiH je tranzitna zemlja, ali i zemlja izvorišta i odredišta. Aktivnosti nelegalne trgovine naoružanjem i vojnom opremom su prisutne. Prema dostupnim saznanjima najprisutnija je pojava trgovina oružjem vojnog porijekla zaostalog iz proteklih ratni sukoba ili iz vojnih skladišta. I u ovo vrsti nelegalne trgovine saradnju ostvaruju kriminalne grupe sa područja BiH te iz susjednih zemalja (Crna Gora, Srbija, Hrvatska), što upućuje na zaključak da ovaj vid kriminala ima međunarodnu dimenziju sa jakim obilježjima organiziranosti.

Jedan od oblika kriminala koji u poslednje vrijeme sve više poprima elemente organiziranosti na prostorima BiH svakako su krađe i preprodaja ukradenih motornih vozila. Osobe koje se bave ovim vidom kriminala su veoma organizirane i opremljene sofisticiranom opremom. Na ovakvu konstataciju upućuju i podaci da je razotkriven veći broj organizovanih grupa koje su se bavile krađom i prepodajom vozila.

Činjenica je da kriminalne grupe ostvaruju dobru saradnju bez obzira na kantonalne i entitetske granice unutar BiH, a isti slučaj je i sa međudržavnim granicama koje im ne predstavljaju nikakvu prepreku. Grupe lica vrše odabir i otuđenje ciljanih vrsta i marki motornih vozila najčešće njemačke proizvodnje kao što su; „VW-tipovi Golf i Passat“, „Audi“, „Mercedes“, „BMW“, koja su se zatim uhodanim kanalima transportovala do krajnjih destinacija.

Poseban modus kriminala sa vozilima na području BiH je krađa vozila a potom ucijena uz zahtijev vlasniku za otkup vlastitog vozila. Nerijetko vlasnici daju traženi iznos novca ali budu prevareni i vozilo im ne bude vraćeno, a od strane kriminalne grupe vozilo se „izreže“ i prodaje u djelovima.

Poslednjih godina Bosna i Hercegovina se osim tranzita ili odredišta, često pojavljuje i kao zemlja porijekla žrtava trgovine ljudima, najčešće u cilju seksualne i radne eksploatacije. Bosna i Hercegovina se nalazila u centru tranzitnih ruta za legalan i ilegalan promet roba i ljudi. Niz godina unazad se upravo „Balkanskom rutom“, ka zemljama Evropske unije vršilo krijumčarenje državljana afroazijskih zemalja, kao i lica albanske i turske nacionalnosti. Učestalo presjecanje lanaca od strane nadležnih organa BiH i država u okruženju, kao i primjena Protokola o provođenju zajedničkih patrola uz zajedničku granicu što je BiH potpisala sa susjednim državama (Hrvatska, Srbija, Crna Gora) imalo je posljedicu da se u poslednje vrijeme odvijaju ilegalne migracije u višestrukosmanjenom intenzitetu u odnosu na raniji period. U pojavi ilegalnih migracija preko teritorije BiH kao tranzitne zemlje, poslednjih godina je sve prisutnija i ekonomska migracija domaćeg stanovništva.

3. Korupcija, pranje novca, ilegalna trgovina visokotarifne robe, i visokotehnološki kriminal (tzv. „kompjuterski kriminal“)

Korupcija predstavlja društveno negativnu pojavu koja znatno ugrožava pravnu sigurnost i ravnopravnost građana i pravnih lica. Korupcija ima negativno dejstvo u svim sferama društvenog života, i utiče na nepostojanje zakona, slabljenje morala, i stvaranje nepovjerenja u državu i njene organe. Korupcija je odnos koji se zasniva zloupotrebom ovlašćenja u javnom ili privatnom sektoru u cilju sticanja lične koristi ili koristi za drugoga. Organizovani kriminalitet neodvojivo je povezan za korupciju, a prije svega u organima vlasti na svim nivoima. Korupcijom su posebno pogođeni obrazovni i zdravstveni sektor, lokalna samouprava, pravosuđe, carina i policija.

U slučajevima korupcije u državnim organima i javnim službama narušava se zakonska procedura, profesionalna etika i moral, i samim tim povređuju se prava građana na socijalnu zaštitu, obrazovanje, medicinski tretman i fer i pravično suđenje.

Pranje novca predstavlja spoj između opšteg i privrednog kriminala i jedan je od bitnijih faktora organizovanog kriminala. Novac stečen vršenjem predikatnih krivičnih djela ulaže na teritorijim Bosne i Hercegovine. Takođe, nezakonito stečen novac transformiše se van granica BiH na privatne račune fizičkih lica, kao i na račune firmi „off shore“ firmi koje se osnivaju za tu namjenu. Novac stečen na nelegalan način u inostranstvu unosi se u zemlju, fizički ili putem bankarskih transfera i ulaže u nekretnine u BiH, čemu pogoduje nepostojanje ili nezadovoljavajuća primjena propisa o porijeklu imovine. Proces privatizacije u BiH u velikoj mjeri omogućio je ulaganje „prljavog“ novca u kupovinu pravnih lica koja se privatizuju. Problem krivotvorenja novca nakon uvođenja jedinstvene evropske valute Eura, u značajnoj mjeri prisutan je u BiH.

Najčešće krivotvorene novčanice koje se stavljaju u promet su u apoeni od 100 Eura, dok je u posljednje vrijeme evidentan porast stavljanja u opticaj krivotvorenih novčanica valute KM, u apoenima od 20 KM i 50 KM, posebno na teritoriji sjeveroistočne Bosne. U posljednje vrijeme u BiH je uočeno postojanje kriminalnih grupa koje se bave falsifikovanjem i zloupotrebom platnih kartica, koje su sve češće sredstvo plaćanja u našoj zemlji.

Ilegalna trgovina visokotarifne robe, odnosi se najčešće na cigarete, naročito je prisutna na pograničnom području između BiH i Crne Gore, a u nešto manjem obimu između Srbije i BiH, odnosno Hrvatske i BiH. U nezakonite aktivnosti ilegalne trgovine visokotarifnom robom (posebno cigaretama) uključuje se veći broj lica kako sa područja BiH, tako i sa područja susjednih zemalja (Srbija, Crna Gora, i Hrvatska). To ukazuje da ova podjela ima karakter međunarodnog organizovanog kriminala u okviru kojeg svako od uključenih lica u lanac ilegalne trgovine ima svoju ulogu (nabavka, transport do granice, preuzimanje, lagerovanje na usputnim i krajnjoj destinaciji, transport i distribucija do krajnjeg korisnika – potrošača).

Visokotehnološki kriminal (tzv. „kompjuterski kriminal“) karakteriše veće uključivanje organizovanog kriminala u korišćenje računara prilikom distribucije opojnih droga, dječije pornografije, zloupotrebe platnih kartica, elektronski transfer novca koji nudi mogućnosti za brzo i pouzdano „pranje novca“, većem uključivanju maloljetnih lica u izvršenje težih krivičnih djela, krađa identiteta i zloupotreba u elektronskoj trgovini. Trenutna situacija u oblasti visokotehnološkog kriminala ukazuje na činjenicu da je sstopa porasta ove vrste kriminala i broja povratnika u

izvršenju ovih krivičnih djela u porastu, naročito u domenu neovlašćenog pristupa zaštićenom računaru, računarskoj mreži i elektronskoj obradi podataka i povredi prava intelektualne svojine.

4. Korupcija i organizovani kriminal u zemljama u okruženju u Sloveniji, Crnoj Gori, Hrvatskoj, i Srbiji

Na prostorima bivših jugoslovenskih republika organizovani kriminalitet se afirmisao nakon 90-tih godina prošlog vijeka. Do tada se nije priznavalo postojanje ove pojave, što je bilo karakteristično i za mnoge druge zemlje svijeta. Hrvatska, a posebno Slovenija, i danas minimiziraju postojanje ove pojave, mada brojni pokazatelji ukazuju na njeno postojanje. Iako su pojedini pojavni oblici ove pojave bili evidentni na ovim prostorima i prije tog perioda, može se konstatovati da su to ipak bili početni oblici koji su bili izraženi u manjem i nezabrinjavajućem obimu. Do ozbiljnije ekspanzije pojave dolazi početkom 90-tih godina, nakon raspada bivše Jugoslavije i ratnog haosa, kada su na ovim prostorima eskalirali brojni fenomenološki oblici organizovanog kriminaliteta.

Ratni sukobi na ovim prostorima proizveli su tzv. „ratni organizovani kriminal“, koji se manifestovao u organizovanim oblicima krijumčarenja oružja, municije, eksploziva i druge vojne tehnike i opreme, što je vrlo često činjeno u organizaciji političkih i vojnih rukovodstava pojedinih republika.

Organizovani kriminal u Sloveniji ozbiljnije se javio tek poslednjih godina, nakon izdvajanja iz bivše Jugoslavije. Istraživanjem organizovanih grupa kriminalaca u Sloveniji, kod većeg broja njih otkrivene su određene veze sa drugim organizacijama izvan granica ove zemlje, što im daje obilježja transnacionalnog kriminaliteta. Te veze se uglavnom odnose na zemlje bivše Jugoslavije, ali i Italije, Mađarske, Rumunije, Bugarske, Turske, Albanije, Njemačke, Holandije, Belgije, Francuske, Španije, Velike Britanije, pa i skandinavskih zemalja.

Što se tiče oblika kriminalnih djelatnosti sa aspekta organizovanog kriminaliteta, oni se posebno odnose na trgovinu narkoticima iz istočno evropskih zemalja, podvođenje i prostituciju, kao i ilegalan promet žena u tu svrhu, ilegalnu imigraciju, trgovinu ukradenim vozilima, trgovinu starteškim resursima, pranje novca, i šverc oružja.

Crna Gora je vrlo zanimljivo područje za mnoge organizovane kriminalne aktivnosti. Krijumčarenje narkotika, cigareta, vozila, korupcija, pranje novca, reket i drugi oblici kriminala, prepoznatljivi su na ovom području. Organizovani kriminal i korupcija u svim sferama društvenog života prisutni su u velikoj mjeri i u Hrvatskoj.

Količine i učestalost otkrivene i zaplijenjene droge u poslednjih nekoliko godina – više stotina kilograma raznih narkotika, ne samo u Crnoj Gori, već i u Srbiji, Hrvatskoj ili Republici Srpskoj – sve više upućuju na zaključak da glavni švercerski putevi i centri za rasturanje narkotika vode preko Crne Gore i nalaze se u njoj.

U Srbiji je od devedesetih godina prošlog vijeka organizovani kriminalitet dobio nove, savremene forme zahvaljujući mnogobrojnim uslovima i uzrocima koji su u direktnoj uzročnoj vezi sa organizovanim oblicima kriminalne djelatnosti.

Oružani obračuni u srpskom podzemlju, borba za preuzimanje kriminalne vlasti na određenom području, likvidacije suparničkih grupa i pojedinaca u klasičnim dobro organizova-

nim „sačekusama“, podmetanje ili bacanje bombi, ili drugih eksplozivnih naprava u stanove, poslovne prostore ili automobile, otmice i slično, kulminirali su poslednjih desetak godina.

Ovakvo stanje posebno je izraženo u Beogradu, koji je za organizovani kriminalitet i najinteresantniji po mnogo čemu, ali se pojava sve više ispoljava i u drugim većim gradovima Srbije, prije svega u Novom Sadu i Nišu. Zahvaljujući društveno-ekonomskim i političkim prilikama kroz koje Srbija prolazi, organizovani kriminalitet je ojačao, stvoreni su ili se tek stvaraju brojni mafijaski klanovi i kriminalne grupe, posebno u Beogradu, koji predstavljaju izuzetnu opasnost za samu zamlju. Surčinski, zemunski, voždovački, rakovački, bežanijski ili klanovi sa Zvezdare, Novog Beograda i slično, ne prezaju ni od vršenja najtežih zločina.

Uostalom, ubistvo premijera Zorana Đinđića to najbolje i potvrđuje. Sticanje enormnog profita i borba za moć i prevlast na srpskom asfaltu, ključni su ciljevi svih tih mafijaških klanova i grupa. Da bi ostvarili postavljene ciljeve, srpsko podzemlje pokušava, i uz pomoć korupcije i uspijeva, da u svoj kriminalni plan uključi i predstavnike organa vlasti, političkih partija, pravosuđa, policije, inspekcijских organa, carine, medija i slično. Uostalom, sve to potvrđuje nedavno razotkriveni i razbijeni „zemunski klan“, koji je u svojoj dugogodišnjoj kriminalnoj aktivnosti, pod okriljem utucajnih pojedinaca iz vlasti, pravosuđa, policije, političkih partija i slično, ovladao srpskim podzemljem, i obezbjedio ogromno bogastvo stečeno kriminalnim radnjama.

5. Institucionalni okvir za borbu protiv organizovanog kriminala

Normativno pravni okvir borbe protiv organizovanog kriminaliteta predstavlja usvajanje strategije. Strategija koja se usvaja treba da je utemeljena na svim važećim zakonima, konvencijama, bilateralnim i multilateralnim ugovorima kao i drugim pravnim aktima donijetim i usvojenim do dana stupanja na snagu strategije. Bosna i Hercegovina je u proteklom periodu ratifikovala najvažnije konvencije koje se odnose na borbu protiv organizovanog kriminala. Uspostavljanje savremenog zakonskog okvira u skladu sa relevantnim međunarodnim standardima predstavlja jedan od ključnih sistematskih uslova za efikasnu borbu protiv organizovanog kriminala u BiH.

Vijeće ministara BiH kao nosilac izvršne vlasti, usmjerava i usklađuje rad organa državne uprave i vrši nadzor nad njihovim radom. Politička volja Vijeća Ministara i drugih subjekata političkog sistema ima veoma važnu ulogu u borbi protiv organizovanog kriminala. Od riješenosti i sposobnosti činilaca političkog sistema da se obračunaju sa organizovanim kriminalom zavisi njen uspjeh. Zbog toga postojanje političke stabilnosti i volje za usvajanje i sprovođenje odgovarajućih propisa, kao i jačanje državnih organa odnosno institucionalnog okvira predstavlja uslov za usvajanje i sprovođenje strategije za borbu protiv organizovanog kriminaliteta. Na nivou BiH u okviru Ministarstva sigurnosti BiH djeluju agencije koje se bave suzbijanjem organizovanog kriminaliteta (predstavljaju institucionalne kapacitete u borbi protiv suzbijanja organizovanog kriminaliteta) a to su:

- Državna agencija za istrage i zaštitu (SIPA),
- Granična policija BiH (GP BiH),
- Ured sa saradnju sa Interpolom (NCB Interpol Sarajevo).

6. Mjere države u borbi protiv organizovanog kriminaliteta

Proučavajući dostupnu literaturu zaključujem da su predviđanja daljeg kretanja i razvijanja organizovanog kriminala u BiH vidljiva i sa tendencijom rasta i pojave novih oblika organizovanog kriminaliteta, s toga je neophodno da država preduzme niz mjera u suzbijanju i sprečavanju organizovanog kriminaliteta. Država može preduzeti normativno pravne mjere.

Normativno pravne mjere države odnosile bih se na to da je neophodno sačiniti jedinstvenu definiciju organizovanog kriminaliteta, koja bi bila usklađena sa evropskim i međunarodnim standardima. Procijena normativno pravnog okvira u smislu revidiranja postojećih zakona i usvajanja novih i neophodno je nastaviti sa pristupanjem BiH međunarodnim konvencijama sa potpunom i dosljednom primjenom međunarodnih preporuka i standarda u borbi protiv organizovanog kriminaliteta. Obezbjediti i razvijati kvalitetne, školovane i sposobne kadrove u svim organima i institucijama odgovornim za sprovedene usvojene strategije za borbu protiv organizovanog kriminaliteta. Država treba da omogući subjektima civilnog društva pružanje doprinosa u razvoju svijesti civilnog društva u borbi protiv organizovanog kriminaliteta kroz mehanizme bolje saradnje sa nadležnim agencijama za borbu protiv organizovanog kriminala.

7. Zaključna razmatranja

Korupcija ostvaruje negativno dejstvo u svim sferama života i utiče na nepoštovanje zakona, slabljenje morala, i stvaranje nepovjerenja u državu i njene organe. Iz istraživanja proizilazi da su osnovni uzroci korupcije: bezakonje i nepostojanje pravne države, neefikasnost sudskog sistema, rat, loše zakonodavstvo a djelimično i nasledje prethodnog komunističkog sistema. Neiminovno se nameće zaključak da organizovani kriminalitet predstavlja prijetnju i rizik po nacionalnu sigurnost što zahtijeva pojačan kriminalistiko-obavještajni rad i razmjenu podataka. Iako je saradnja sigurnosnih sa obavještajno sigurnosnom službom na zadovoljavajućem nivou, treba razmotriti mogućnost daljeg unapređenja razvoja ove saradnje ka još uspješnijem i efikasnijem sistemu zasnovanom na novim saznanjima i iskustvima, kako domaćih tako i stranih subjekata u borbi protiv organizovanog kriminaliteta.

Saradnja građana sa nadležnim organima doprinosi prevenciji i sprečavanju širenja organizovanog kriminaliteta. Uticaj medija na razvoj svijesti građanstva o negativnim posledicama organizovanog kriminaliteta je od nesumljivog uticaja na društvo i predstavlja nezaobilazan faktor u borbi protiv organizovanog kriminaliteta, posebno kroz objektivno izvještavanje o pojavnim oblicima, kao i ukazivanje na posledice koje ova pojava ima za društvo. Smatram da je od presudnog značaja za suzbijanje organizovanog kriminaliteta saradnja između udruženja građana, medija i specijalizovanih organa za suzbijanje kriminaliteta.

LITERATURA

- Bossard, A. (1990). *Transnacionalni zločini i krivično pravo*. Čikago.
- Ignjatović, Đ. (1988). *Organizovani kriminalitet – drugi dio*. Beograd: Policijska akademija.
- Marković, I. (2010). *Osnovi kriminologije*. Banja Luka: Pravni fakultet.
- Sačić, Ž. (1997). *Organizovani kriminalitet u Hrvatskoj*. MUP R. Hrvatske.
- Simeunović, D. (2004). *Pojam i djelatnost organizovanog kriminaliteta*. Beograd: Službeni list SCG.
- Šikman, M. (2010). *Organizovani kriminalitet krivični, procesni, kriminalistički aspekt*, Banja Luka.

Monika Radetic
Romana Rovčanin, M.Sc.

CORRUPTION AND ORGANIZED CRIME IN BOSNIA AND HERZEGOVINA AND THE NEIGHBORING COUNTRIES

Summary

Corruption is a socially negative phenomenon that significantly threatens legal safety and the equality of all citizens and legal entities before the law. Organized crime exists in almost all countries of the world and has a tendency to increase. Due to the fact that there is a growth of organized crime, countries are faced with the need to prevent and fight crime, as well as negative social phenomena. Organized crime and its contents include organizing, planning, allocation of tasks, discipline and responsibility inside organization in order to generate profits. Characteristics of organized crime are: the existence of criminal organization, an organization established on hierarchical basis, flexibility in operation, the tendency of influence and involvement in government, economic and political structures, the use of violence and corruption profit as the ultimate goal.

The organized crime activity includes: drug trafficking, corruption, human trafficking, money laundering and racketeering and it can be said that terrorism is one of the activities of organized crime. Basic goals of the state in the fight against organized crime are: increasing efficiency of using educional and repressive action and confiscation of property acquired through execution of crime, development of international cooperation in the fight against all forms of organized crime with intensive participation in international organizations harmonization of legal regulations in Bosnia and Herzegovina. The tasks of the state, both in the present and in the future, is to raise the awareness of civil society and education of citizens about the risks and consequences that organized crime has on society as a whole. Important task of the state is to strenghten the capacities of human and material subjects involved in the fight against crime.

Key words: organized crime, corruption, bribe, prevention, suppression, repression, restraint, organization, criminal organization.